

Προς:

Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών, Θεόδωρο Σκυλακάκη

Κοινοποίηση:

1. Πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη
2. Υπουργό Οικονομικών, Χρήστο Σταϊκούρα
3. Ειδική ομάδα της Επιτροπής για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα (RECOVER)

Αθήνα, Τρίτη 23 Μαρτίου 2021

Ανοιχτή επιστολή για το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας: αδιαφάνεια και έλλειψη συμμετοχής

Αξιότιμε κ. Αναπληρωτή Υπουργέ,

Οι υπογράφουσες οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ανησυχίες μας σχετικά με την αδιαφάνεια κατά το σχεδιασμό και την υιοθέτηση του Ελληνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Το σχέδιο ανάκαμψης της ΕΕ είναι μια τεράστια ευκαιρία για τα κράτη μέλη ώστε, αφενός, να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις που προκάλεσε η πανδημία του Covid-19 και, αφετέρου, να δημιουργήσουν πιο πράσινες και δίκαιες κοινωνίες, ανθεκτικές σε μελλοντικές προκλήσεις. Αυτή την κρίσιμη περίοδο που η πανδημία επηρεάζει εκατομμύρια ανθρώπινες ζωές και κυρίως τους πιο ευάλωτους πληθυσμούς, είναι πολύ σημαντικό μια τέτοια ευκαιρία να μην πάει χαμένη.

Η απουσία ευρείας κοινωνικής συμμετοχής στη διαμόρφωση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας μάς προβληματίζει έντονα. Υπενθυμίζουμε ότι με βάση το άρθρο 18.4 (στοιχείο ιζ) του κανονισμού για το Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) τα κράτη μέλη οφείλουν να συμπεριλάβουν «περίληψη της διεξαχθείσας σύμφωνα με το εθνικό νομικό πλαίσιο διαδικασίας διαβούλευσης με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, τους κοινωνικούς εταίρους, τις οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών, τις οργανώσεις νεολαίας και άλλους σχετικούς συμφεροντούχους, και τον τρόπο με τον οποίο αντικατοπτρίζονται στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας οι απόψεις που διατυπώνουν τα ενδιαφερόμενα μέρη».

Εντούτοις, οι μέχρι στιγμής διαδικασίες σχεδιασμού του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας έρχονται σε πλήρη αντίθεση με το πνεύμα του κανονισμού. Πιο συγκεκριμένα:

1) Η δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση για τις «Στρατηγικές Κατευθύνσεις του Ελληνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας» του Υπουργείου Οικονομικών που αναρτήθηκε στις 25 Νοεμβρίου 2020 αφορά σε ένα γενικό κείμενο, με ασαφείς όρους και απουσία οδικού χάρτη υλοποίησης, βάσει του οποίου είναι αδύνατη η ουσιαστική αξιολόγηση της ελληνικής πρότασης από τα ενδιαφερόμενα μέρη, αφού και το πλήρες προσχέδιο που κατέθεσε η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δεν έχει δημοσιευθεί.

2) Η Ελλάδα έστειλε το προσχέδιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή πριν ολοκληρωθεί η δημόσια διαβούλευση, σηματοδοτώντας έτσι την πλήρη απουσία συμπερίληψης των σχολίων της Κοινωνίας των Πολιτών που κατατέθηκαν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αυτής.

3) Δεν έχει δημοσιευθεί η έκθεση της δημόσιας διαβούλευσης και αυτή τη στιγμή δεν έχουμε ενημέρωση για το πώς και εάν χρησιμοποιήθηκαν οι προτάσεις που κατατέθηκαν, τότε θα

ολοκληρωθεί η συγγραφή των τελικών στρατηγικών κατευθύνσεων του σχεδίου αλλά ούτε και τα επόμενα βήματα.

4) Παραμένουμε στο σκοτάδι για τις διαδικασίες που θα ακολουθηθούν για το τελικό σχέδιο που θα κατατεθεί στην ΕΕ, όπου θα περιγράφονται οι δράσεις στις οποίες πρόκειται να κατανεμηθούν οι πόροι, καθώς και για το αν θα δοθεί η ευκαιρία στους ενδιαφερόμενους να τοποθετηθούν συγκεκριμένα επί του κειμένου. Ενδεχόμενη κατάθεση του τελικού σχεδίου σε δημόσια διαβούλευση στο τέλος της διαδικασίας εκπόνησής του, θα θέσει συνολικά την ελληνική κοινωνία προ τετελεσμένων, χωρίς ουσιαστική δυνατότητα συμβολής και συμμετοχής στο τελικό σχέδιο.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι η τήρηση της αρχής της διαφάνειας τόσο για λόγους λογοδοσίας και παρακολούθησης όσο και για την ενημέρωση των πολιτών, είναι εκ των ων ουκ άνευ για μια επιτυχή και αποτελεσματική εφαρμογή πολιτικών και μέτρων βιώσιμης ανάκαμψης.

Κύριε Υπουργέ, οι πρόσφατες κρίσεις (οικονομική, προσφυγική, πανδημία) έχουν ανοίξει την ψαλίδα των κοινωνικών ανισοτήτων στη χώρα μας, η οποία χρειάζεται ριζικές αλλαγές για να μπορέσει να αντιμετωπίσει την επίπτωση αυτών στην κοινωνία ενσωματώνοντας ομάδες που βιώνουν κοινωνικό αποκλεισμό όπως είναι τα νοικοκυριά σε εισοδηματική φτώχεια, οι άστεγοι, οι μετανάστες και οι πρόσφυγες. Η χώρα χρειάζεται να επενδύσει σε κοινωνικές και εργασιακές πολιτικές, στη δημόσια υγεία δίνοντας έμφαση στην πρόληψη, την παιδεία και τον πολιτισμό. Η ψηφιακή μετάβαση αποτελεί ένα απαραίτητο εργαλείο για την επίτευξη των στόχων αυτών. Ταυτόχρονα πρέπει να ληφθούν μέτρα που θα προστατέψουν το περιβάλλον και θα περιορίσουν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, αποτρέποντας μελλοντικές κρίσεις και πετυχαίνοντας μια δίκαιη και πράσινη μετάβαση.

Για να γίνει αυτό είναι απαραίτητο η ελληνική κυβέρνηση:

- να **προσκαλέσει ευρύτερα κομμάτια της κοινωνίας και ειδικότερα της Κοινωνίας των Πολιτών** με σχετική γνώση και εμπειρία, να **καταθέσουν προτάσεις** και να εξασφαλίσει την ενσωμάτωσή τους στις Στρατηγικές Κατευθύνσεις του Ελληνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
- να ετοιμάσει ένα **αναλυτικό σχέδιο δράσης**, με προτεινόμενα προγράμματα, στόχους, ωφελούμενους και επιθυμητά αποτελέσματα καθώς και με έγκυρους περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς δείκτες που θα αξιολογούν την πρόοδο του σχεδίου με βάση τις πολιτικές προτεραιότητες που έχουν τεθεί. Όλα τα προγράμματα και οι στόχοι θα πρέπει να πληρούν τα παρακάτω κριτήρια:
  - να διασφαλίζουν ένα βιώσιμο μέλλον
  - να συμβάλλουν στην κοινωνική δικαιοσύνη και
  - να διαφυλάσσουν τα θεμελιώδη μας δικαιώματα
- να διασφαλίσει την **ουσιαστική συμμετοχή** στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας όλων των ενδιαφερόμενων φορέων, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών. Αυτή η διαδικασία πρέπει να ξεκινήσει πριν η κυβέρνηση καταθέσει τις επίσημες προγραμματικές προτάσεις της στα τέλη Απριλίου 2021
- να αυξήσει τη **σαφήνεια και τη διαφάνεια** γύρω από το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένων των διαθέσιμων χρηματοδοτικών μέσων και προτεραιοτήτων σε επίπεδο ΕΕ καθώς και σε εθνικό επίπεδο. Χρειάζονται μεταξύ άλλων, τακτικές συνεδρίες ανταλλαγής πληροφοριών με ενδιαφερόμενους φορείς και εκστρατείες ενημέρωσης των πολιτών.

Θεωρούμε τα παραπάνω μέτρα απαραίτητα για τη σωστή χρήση των διαθέσιμων δημόσιων πόρων αλλά και για την υποστήριξη του σχεδίου από τους πολίτες. Τέλος, τονίζουμε ότι για να έχει θετικά αποτελέσματα το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, δεν πρέπει να

θεωρηθεί ως μια μεμονωμένη πρωτοβουλία αλλά μια οριζόντια και συντονισμένη προσπάθεια που θα συνδυαστεί και με άλλες πρωτοβουλίες και χρηματοδοτικές ευκαιρίες για την ενίσχυση πολιτικών που θα μας οδηγήσουν σε ένα καλύτερο και βιώσιμο μέλλον. Πολιτικές και προγράμματα εκτός του σχεδίου, που οδηγούν σε διαφορετικές κατευθύνσεις από τους συμφωνημένους από την ΕΕ στρατηγικούς στόχους του, πρέπει να αποκλειστούν ή να ανασχεδιαστούν με γνώμονα τη συμβολή τους σε μία πράσινη και δίκαιη ανάκαμψη.

Είμαστε στη διάθεσή σας για κάθε συζήτηση και συμβολή στη διαμόρφωση ενός εθνικού σχεδίου ανάκαμψης που θα αντανakλά τις πραγματικές ανάγκες για ένα βιώσιμο και κοινωνικά δίκαιο μέλλον.

Με εκτίμηση,

Οι υπογράφουσες οργανώσεις

1. ActionAid Ελλάς
2. Αλληλεγγύη Λέσβου
3. ΑΜΚΕ “Με Άλλα Μάτια”
4. Άνεμος Ανανέωσης
5. ΑΝΤΙΓΟΝΗ - Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για το Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη Μη Βία
6. ΑΡΙΩΝ- Ερευνητικό Κέντρο Διάσωσης και Περιθαλψής Κητωδών
7. ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων
8. Αρχιπέλαγος – Ινστιτούτο Θαλάσσιας Προστασίας
9. Better Days Greece
10. Γιατροί του Κόσμου Ελλάδας
11. Changemakers Lab
12. Δανικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες
13. Common Ground Greece
14. Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού
15. Δίκτυο Μέλισσα
16. Δράση για την Άγρια Ζωή
17. ECHO100PLUS
18. Ecocity
19. Ελληνικό Δίκτυο για το Δικαίωμα στη Στέγη και την Κατοικία
20. Ελληνικό Δίκτυο ΦΙΛΟΙ της ΦΥΣΗΣ
21. Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ)
22. Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών
23. Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων
24. ΕΛΙΞ
25. Emfasis Foundation
26. Ένωση Προστασίας Φυσικού και Πολιτιστικού Περιβάλλοντος Κορινθιακού – Πατραϊκού Κόλπου «Ο Νηρέας»
27. Ethelon
28. Ευρωπαϊκή Έκφραση
29. Fenix - Humanitarian Legal Aid
30. Food On
31. Generation 2.0 for Rights, Equality and Diversity
32. GIVMED
33. Greenpeace Ελλάδα
34. HIAS
35. HIGGS
36. HumanRights360
37. Θάλασσα Αλληλεγγύης
38. ΙΘΑΚΗ

39. International Rescue Committee (IRC)
40. Ithaca Laundry
41. Ίριδα - Κέντρο Γυναικών Λυδία Σιαπαρδάνη
42. iSEA
43. Καλλιστώ
44. Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών “Διοτίμα”
45. Κέντρο Κοινωνικής Δράσης και Καινοτομίας
46. MEDASSET
47. Μεσογειακό Ινστιτούτο για την Φύση και τον Άνθρωπο - MedINA
48. METAδραση - Δράση για τη Μετανάστευση και την Ανάπτυξη
49. Mobile Info Team (MIT)
- 50.. Μπορούμε
51. Odyssea
52. Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης
53. Οικολογική Κίνηση Δράμας
54. Οικολογική Κίνηση Πάτρας
55. Οικολογική Κίνηση Θεσσαλονίκης
56. Οργάνωση Γη
57. Παιδικά Χωριά SOS
58. Πανελλήνιο Δίκτυο Οικολογικών Οργανώσεων (ΠΑΝΔΟΙΚΟ)
59. Περιοδικό δρόμου «Σχεδία»
60. People Behind
61. Praksis
62. Προμηθέας
63. Refugee Rights Europe
64. Samos Volunteers
65. SolidarityNow
66. Steps
67. Σύλλογος Ασθενών Ήπατος Ελλάδος “Προμηθέας”
68. Σύλλογος Αστικών Ποδηλατών Αττικής (ΠοδηΛΑΤΤΙΚΗ Κοινότητα)
69. Σύλλογος Μεριμνης Ανηλίκων και Νέων (ΣΜΑΝ)
70. Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδος “Θετική Φωνή”
71. Σύλλογος Τουλίπα Γουλιμή
72. Συμβίωση-Σχολή Πολιτικών Σπουδών στην Ελλάδα, Δίκτυο Σχολών του Συμβουλίου της Ευρώπης
73. Σύνδεσμος Κοινωνικής Ευθύνης για Παιδιά και Νέους - Σ.Κ.Ε.Π
74. Συν-ειρμός ΑμΚΕ Κοιν. Αλληλεγγύης
75. Terre des hommes Hellas
76. The Bee Camp
77. The Good House
78. The Green Tank
79. The HOME Project
80. Φίλοι του Μόντε
81. Velos Youth
82. We are Solomon
83. WWF Ελλάς